

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Αθήνα, 29 Ιουνίου 2006
Αριθμ. Πρωτ: 1246 /2006

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ³⁵² /2006

Σ.Α.Τ.Ε.

ΠΡΟΣ: Γενική Δ/ση Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών
Τμήμα Τεχνικών Έργων

Ι. Με το αρ. πρωτ Φ13643/16.3.2006 έγγραφό της, η Γενική Δ/ση Τοπικής Αυτοδιοίκησης /Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών / Τμήμα Τεχνικών Έργων ερωτά, ενόψη των οριζομένων στις διατάξεις του άρθρου τέταρτου του Ν2372/1996 της παρ.3 του άρθρου 268 του Π.Δ/τος 410/95 όπως ισχύει και της παρ.2 του άρθρου 12 του Ν.3074/2002 , ποιο είναι το αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο που γνωμοδοτεί υπέρ της σύνταξης σύμβασης ανάθεσης συμπληρωματικών εργασιών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου τέταρτου του Ν.2372/1996, στις περιπτώσεις που

α) η αντίστοιχη μελέτη λόγω ύψους προϋπολογισμού θεωρείται από το Υπουργείο ΕΣ. Δ.Δ.Α., κατόπιν γνωμοδότησης του Σ.Δ.Κ.Ε.Θ.Μ., σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 268 του Π.Δ/τος 410/ 95, όπως τροποποιήθηκαν με τις όμοιές της παρ.6 του άρθρου 18 του Ν 3320/05 και

β) η αντίστοιχη μελέτη λόγω ύψους προϋπολογισμού δεν θεωρείται από το Υπουργείο Εσωτερικών, αλλά ο αντίστοιχος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών θεωρείται από το Υπ ΕΣ.Δ.Δ.Α. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ2 του Ν.3074/2002.

II. Με το άρθρο τέταρτο του Ν.2372/1996 αντικαθίστανται οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 8 του Ν.1418/1984 για τα δημόσια έργα. Στην ανωτέρω διάταξη της οποίας, τα δεύτερο και τρίτο εδάφια της παρ.1 αντικαταστάθηκαν στη συνέχεια με την παρ.2 άρθρ.15 Ν.3212/2003, ορίζονται τα ακόλουθα:

Σ.Α.Τ.Ε.

« Αυξομειώσεις εργασιών, νέες εργασίες.

1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που το συνοδεύουν. Αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν, κατά την εκτέλεση του έργου, αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρου 8 του Π.Δ. 334/2000 (ΦΕΚ 279 Α'), συνάπτεται σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου. Για τον καθορισμό των νέων τιμών μονάδας των συμπληρωματικών εργασιών εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 43 του Π.Δ. 609/1985 (ΦΕΚ 223 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν.

Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργασιών, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.

Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης. Στο ως άνω ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες του έργου. Οι συμπληρωματικές εργασίες παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης. »

Περαιτέρω στο άρθρο 43 του ΠΔ 609/1985 (Α' 223), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο μόνο του Π.Δ. 402/1996 (Α' 269) ορίζεται ότι: «1. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου, να αναθέτει την εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ Α'23), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου τέταρτου του ν. 2372/1996 (ΦΕΚ Α' 29). Για την εκτέλεση των ανωτέρω συμπληρωματικών εργασιών απαιτείται η σύναψη σύμβασης. 2. Κάθε σύμβαση επόμενη της

αρχικής συνοδεύεται από «Ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών» που ιδίως περιλαμβάνει τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδος των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση καινούργιας σύμβασης. Περιλαμβάνει ακόμα και τις δαπάνες των απροβλέπτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 1418/1984 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου τετάρτου του ν. 2372/1996, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση και το ΦΠΑ...».

Με το άρθρο 12 παρ2 του Ν.3074/2002 τροποποιήθηκε το άρθρο 12 παρ.2 του Π.Δ. 171/ 87 στο οποίο ορίζονται τα ακόλουθα :

Σ.Α.Τ.Ε.

Η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και των Σ. Π. έργων γίνεται από τα αρμόδια όργανα που θεώρησαν την αντίστοιχη μελέτη του έργου ή τον ειδικό προϋπολογισμό αυτού. Σε όσες περιπτώσεις η θεώρηση της μελέτης έχει γίνει από τη διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών ή εάν η δαπάνη που προκύπτει από το συγκριτικό πίνακα του έργου συμπεριλαμβανομένων των προμηθειών των υλικών που ενσωματώνονται στο έργο υπερβαίνει τα 3.000.000 ευρώ, χωρίς να υπολογίζεται η έκπτωση της δημοπρασίας, η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε και του Σ.Π. και όλων των επομένων γίνεται από το διευθυντή της τεχνικής υπηρεσίας του Υπουργείου αυτού . Στην περίπτωση έργων των Δήμων Αθηναίων , Πειραιώς και Θεσσαλονίκης το ανωτέρω ποσό διπλασιάζεται. Τα Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και Συγκριτικοί Πίνακες που έχουν θεωρηθεί από το διευθυντή της τεχνικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, σε όσες περιπτώσεις τούτο απαιτείται, επιστρέφονται στη Διευθύνουσα υπηρεσία και κοινοποιούνται από αυτή στον ανάδοχο με αποδεικτικό. Για τις κατά τα ανωτέρω θεωρήσεις της παραγράφου αυτής δεν απαιτείται γνωμοδότηση συμβουλίου έργων.

3. Προκειμένου να συνταχθεί από τη Διευθύνουσα υπηρεσία, σύμφωνα με τη παρ. 4 του άρθρου 43 του Π.Δ/τος 609/1985 πρωτόκολλο κανονισμού τιμών μονάδος νέων εργασιών για εργασίες για τις οποίες έχει προβλεφθεί τιμή στην αρχική μελέτη ή σε προηγούμενο τέτοιο πρωτόκολλο για αναγκαίες μελλοντικές αυξήσεις ποσοστών και πριν να υπογραφεί το πρωτόκολλο αυτό από τον ανάδοχο , απαιτείται γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου

Δημοσίων Έργων τόσο για την αναγκαιότητα της σύνταξης των νέων αυτών τιμών όσο και για το καθοριζόμενο από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία ύψος τους.

Στο Ν. 1418/1984 "δημόσια έργα", (ΦΕΚ Α' 23) και στο άρθρο 2 παρ. 1 αυτού, με τίτλο "πεδίο εφαρμογής του νόμου", ορίζεται ότι ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 2190/1994 (ΦΕΚ Α . 28). Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 στους, εν λόγω, φορείς περιλαμβάνονται και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το Π.Δ. 171/1987 (ΦΕΚ Α '84) έχει πεδίο εφαρμογής, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 α, σε "όλα τα έργα που εκτελούνται από τους Δήμους, τις Κοινότητες, τους Συνδέσμους τους, τα Δημοτικά και Κοινοτικά ιδρύματα, τα λοιπά Δημοτικά και κοινοτικά Νομικά πρόσωπα Δημοσίου δικαίου και τις δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις των νόμων 1069/80, 890/79 και 2234/1952."

Σ.Α.Τ.Ε.

Ενώ στο άρθρο 21 παρ. 1 εδ. 5, ορίζεται ότι: "Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1418/1984 και των Προεδρικών Διαταγμάτων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του".

Στο άρθρο 3 περ. ζ), του Ν.1418/1984 ορίζεται ότι "Τεχνικό Συμβούλιο" είναι το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου, το οποίο γνωμοδοτεί στα θέματα, που ορίζει ο νόμος αυτός . Στην περ. β) και στ) του ίδιου άρθρου "φορέας κατασκευής του έργου" είναι η αρμόδια Αρχή ή υπηρεσία, που έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου και Προϊσταμένη Αρχή είναι η Αρχή ή υπηρεσία ή όργανο του φορέα κατασκευής του έργου, που εποπτεύει την κατάσταση του και ιδίως αποφασίζει για κάθε μεταβολή των όρων της σύμβασης.

Στο άρθρο 3 παρ. 6, Π.Δ. 171/1987 προβλέπεται ότι:"Τεχνικό Συμβούλιο" για έργα και μελέτες είναι το Νομαρχιακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων της κάθε Νομαρχίας, καθώς και το Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών του Υπουργείου Εσωτερικών", Στο Π.Δ.410/1995, "Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων " (ΦΕΚ Α ' 231) στο κεφάλαιο για τις προμήθειες και τα έργα των δήμων και ειδικότερα στο άρθρο 268, με τίτλο "περιορισμοί και όροι για την εκτέλεση των έργων", στη παρ.3,

ορίζεται ότι οι μελέτες των έργων και προμηθειών των Δήμων (κοινοτήτων) καταρτίζονται και θεωρούνται από την τεχνική υπηρεσία των Δήμων ή των Κοινοτήτων. Κατ' εξαίρεση, όμως, για την θεώρηση μελετών των Δήμων, προϋπολογισμού πάνω από 1.500.000 ευρώ και μέχρι 6.000.000 ευρώ ή 12.000.000 ευρώ, αν πρόκειται για τους δήμους Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, απαιτείται γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου, ενώ για μελέτες προϋπολογισμού πάνω από 6.000.000 ευρώ και 12.000.000 ευρώ αντιστοίχως, αρμόδια προς θεώρηση είναι η διεύθυνση Δημοσίων Έργων του Υπ. Εσωτερικών, μετά γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών έργων του Υπ. Εσωτερικών.

Σ.Α.Τ.Ε.

Στο Π.Δ 49/1988 "Οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών"(ΦΕΚ Α' 18) στο άρθρο 56, προβλέπεται, Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και θεώρησης Μελετών, η δε αρμοδιότητα του προσδιορίζεται, ως εξής:

"1. Το Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών αποτελείται από:

2. Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί για κάθε περίπτωση εκτέλεσης έργων, που αποφασίζει ο Υπουργός ή ο Αναπληρωτής Υπουργός ή ο Υφυπουργός Εσωτερικών και όταν η γνωμοδότηση αυτή προβλέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

3. Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο για τη θεώρηση μελετών δημοτικών και κοινοτικών έργων, κατά τις κείμενες διατάξεις. Συνέρχεται για το σκοπό αυτό με περιορισμένη σύνθεση.

III. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα :

Ο Ν. 1418/84, για τα δημόσια έργα, ως Τεχνικό Συμβούλιο θεωρεί το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου (άρθρο 3 ζ). Στο υποβληθέν ερώτημα δεν διευκρινίζεται ο φορέας του έργου ωστόσο, από το πλαίσιο των διατάξεων που τίθεται (άρθρο 268 Π.Δ. 410/95, Π.Δ. 171/87) συνάγεται ότι το ερώτημα αφορά τις περιπτώσεις έργων που φορέας είναι Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού.

Το Π.Δ. 171/87, που εφαρμόζεται στα έργα που αφορούν τους ΟΤΑ Α' βαθμού, ορίζει ότι Τεχνικό Συμβούλιο για τα ανωτέρω έργα και μελέτες είναι "Το Νομαρχιακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων κάθε νομαρχίας", καθώς και το "Συμβούλιο Δημοσίων και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών του Υπ. Εσωτερικών", χωρίς περαιτέρω οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των

δύο αυτών συμβουλίων ή παραπομπή σε άλλη διάταξη. Στη διάταξη επίσης του άρθρου 8 Ν.1418/84 της οποίας αναζητείται η ερμηνεία υπάρχει η διατύπωση ότι προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργασιών, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.

Σ.Α.Τ.Ε.

Με τις 457/2002 και 515/2004 Γνωμοδοτήσεις του Γ' τμήματος ΝΣΚ έγινε δεκτό ότι η αρμοδιότητα των δύο Τεχνικών Συμβουλίων στα πλαίσια των ιδίων νομοθετημάτων τόσο στην περίπτωση της τροποποίησης της μελέτης κατασκευής μετά την υπογραφή της σύμβασης, όσο και στην περίπτωση της διαδικασίας ανάθεσης έργου των περιπτώσεων του άρθρου 4 παρ.2 περ β' παρ.2 του π.Δ. 171/ 87 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 παρ2 του Ν.3074/2002 και παρ. 4 περ .ε του Ν.1418/1984 προσδιορίζεται με βάση το όργανο που είναι αρμόδιο για τη θεώρηση της μελέτης του έργου λόγω ποσού συμφώνως προς τα όρια που τίθενται με το άρθρο 268 Π/Δ/ 410/1995 όπως κάθε φορά ισχύει.

Για την ταυτότητα του λόγου θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι το ίδιο κριτήριο ισχύει κατ αρχήν και για τον καθορισμό του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου για την γνωμοδότηση που προβλέπει το άρθρο 8 παρ.2 Ν.1418/84 στην περίπτωση υπογραφής συμπληρωματικής σύμβασης ενόψει και του γεγονότος ότι σύμφωνα με τα άρθρο 12 παρ.2 του Π.Δ/τος. 171/ 87 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 παρ2 του Ν.3074/2002, η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και των Σ. Π. έργων γίνεται από τα αρμόδια όργανα που θεώρησαν την αντίστοιχη μελέτη του έργου ή τον ειδικό προϋπολογισμό αυτού.

Κατόπιν των ανωτέρω έχουμε τη γνώμη ότι στις περιπτώσεις που η θεώρηση της αρχικής μελέτης του έργου, φορέας του οποίου είναι Ο.Τ.Α α' βαθμού, έχει γίνει από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., το Τεχνικό Συμβούλιο που γνωμοδοτεί για την σύναψη της σύμβασης για συμπληρωματικές εργασίες συμφώνως προς το άρθρο 8 παρ.2 Ν1814/1984 είναι το Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών του Υπ. Εσωτερικών.

IV. Ζήτημα τίθεται ως τόσο στην περίπτωση του εδ.2 της ανωτέρω διατάξεως κατά την οποία η θεώρηση της μελέτης δεν έχει γίνει από τη διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, αλλά η

δαπάνη που προκύπτει από το συγκριτικό πίνακα του έργου συμπεριλαμβανομένων των προμηθειών των υλικών που ενσωματώνονται στο έργο υπερβαίνει τα 3.000.000 ευρώ, και η θεώρηση των Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε και του Σ.Π. και όλων των επομένων γίνεται από το διευθυντή της τεχνικής υπηρεσίας του Υπουργείου αυτού.

Σ.Α.Τ.Ε.

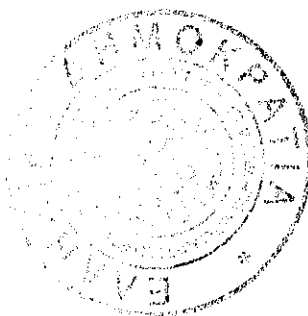
Το Πρωτόκολλο Καθορισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών και ο συγκριτικός Πίνακας ήδη «ανακεφαλαιωτικός» που - κατά τη διάταξη του άρθρου 43 του ΠΔ 609/1985 - συντάσσονται πριν κάθε σύμβαση επόμενη της αρχικής, περιλαμβάνει όρους κρίσιμους για την προς υπογραφή σύμβαση, όπως τις ενδείξεις των νέων εργασιών, τις τιμές μονάδος των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, κ.λ.π.. Τα ζητήματα αυτά ρυθμίζονται με τον ανακεφαλαιωτικό πίνακα και το Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε κατά τρόπο δεσμευτικό τόσο για την διοίκηση όσο και για τον ανάδοχο (ΣΤΕ 3074/2004) εν όψει της σύμβασης που πρόκειται να συνομολογηθεί και πριν τη σύνταξή τους κατά την παρ.3 του άρθρου 12 ΠΔ 171/1987 προηγήθηκε γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων. Παρ ότι δε η θεώρησή τους ανατίθεται στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος στα όργανα του Υπουργείου Εσωτερικών, αυτή γίνεται χωρίς γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων του Υπουργείου.

Συνεπώς θεωρούμε ότι οικείο Τεχνικό Συμβούλιο παραμένει το Νομαρχιακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων και δεν συντρέχει λόγος το πρώτο να αναμιχθεί το Συμβούλιο Δημοτικών και Κοινοτικών Έργων και Θεώρησης Μελετών του Υπουργείου Εσωτερικών αφού δεν έχει θεωρήσει ούτε την αρχική μελέτη.

Διευκρινίζεται ότι όλα τα ανωτέρω ισχύουν υπό το καθεστώς του Π.Δ 410/1995, όπως τέθηκε το ερώτημα, καθόσον με το νέο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Ν.3463/2006), ο οποίος τίθεται σε ισχύ από 1/1/2007, με τα άρθρα 208 και 209 υιοθετείται διαφορετική ρύθμιση για τα ζητήματα αυτά.

Η Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Μαρία Δεληγιάννη

✓ **ΚΟΙΝ: Ν.Σ.Κ**

Τμήμα Μελετών